

BESZÉLGETÉS MÁRTA ISTVÁNNAL ÉS KISS CSABÁVAL

„Kezd összeállni a

- Éppen két éve vagy az Új Színház igazgatója. Amikor idekerültél, többször is elmondtad, hogy milyen színházat szeretnétek Acs Jánossal, az akkori főrendezővel. Mi jött be az elképzelésekből, és min kellett változtatni?

Márta István: Sok minden sikerült, sok minden nem. A színház gazdasági helyzetét például nem láthattam tisztán, főleg információhiány és egyebek miatt. Erről nem akarok sokat beszélni. Elég annyi, hogy gazdasági problémákat örököltem. Adósságot, hátralékot, kifizetetlen számlákat, amelyeket sikerült egy év alatt kiegyenlíteni.

- Mennyi volt ez?

M. I.: Nem mondanék számokat.

- Otmillió forint helyett - amire számítottatok - huszonegymillió.

M. I.: Mondom, nem akarok számokat mondani, csak annyit, hogy elég jelentős összeg volt.

- Nem tudom, mennyi a jelentős összeg, lehet, hogy ötmillió is az, de lehet, hogy a huszonegy sem.

M. I.: Ha azt mondom, hogy az éves jegybevétele húszmillió forint, akkor jelentős. De ha legalább tudtam volna, tehát ha figyelmet erre a Fővárosi Önkormányzat vagy akárki a színházon belül esetleg, akkor más stratégiát választ az ember kezdetben; például nem játszik, hanem kiadja a színházat, vagy akármilyen módon pénzt szerez.

- Hát ilyen azért előfordult. Már mint az, hogy kiadtátok a színházat.

M. I.: Persze. De mégsem ebben gondolkodtunk. Hanem abban, hogy vagy leállunk, amíg az új repertoár kialakul, vagy pedig - áthozva az előző repertoárból darabokat, amennyit lehet - játszunk, és közben dolgozunk új bemutatókon. Ez utóbbit választottuk - de ha pontosan ismerem a gazdasági helyzetet, lehet, hogy nem így döntök.

- A színház nem olyan, mint a szatócsbolt, hogy akkor a legolcsóbb, ha zárva van?

M. I.: Lehet így is nézni. Mindenesetre ha tudtam volna, amit nem tudtam, akkor valószínű, hogy nem kezdek el darabokat próbálni, szerződésekről tárgyalni, hanem rámelegyek arra, hogy a színház biztos anyagi alapokra álljon.

- Tehát üzleti vállalkozásként kezeled, és kiadod, amennyiért kiveszik.

M. I.: Pontosan. Mi meg az ellenkezőjét csináltuk. Acs János elkezdte a Cocteau-darabot próbálni. Előbemutatót tartottunk a Tótkézből a győri Padlásszínházzal közösen

- ez költségmegtakarító produkció: a dísz-let, a jelmez és az egyebek a szokásos összeg felébe kerülnek. Ennél bonyolultabb és problémásabb volt a színészek helyzete. Február 4-én vagy 5-én tartottam egy társulati ülést, és utána szinte óránként tárgyaltam egyenként a színészekkel, hogy ki az, aki el akar menni, ki az, aki marad, mert ehhez képest kellett szerződtetnem, illetve a társulatot kialakítanom. Az új bemutatóknál ezt figyelembe vettük; akik azt mondták, hogy elmennek, azokat nem tettük bele az új bemutatókba, viszont akikre számítottunk, azokat produkciós szerződéssel be-vettük a darabokba. Azt tudtam, hogy közalkalmazotként színészt nem akarok fölvenni, csak bármilyen más formában. Erős nyomás nehezedett ránk, és nagyon sokan arról beszéltek, hogy a színház ez alatt a fél év alatt, tehát február és június között össze fog omlani.

- Tudtad, hogy milyen körülmények között jöttél ide igazgatónak, de arra nem emlékszem, hogy az összeomlásért drukkolt volna bárki is.

M. I.: Hát... nem is jött be. El kell mondanom, hogy a repertoáron lévő darabokban játszó színészek fantasztikus teljesítményt nyújtottak ez alatt a fél év alatt - azok, akik közül utána sokan elmentek. Igaz, hogy később különböző - főleg szereposztási - okok és az elszerződött színészek miatt végül úgy alakult, hogy csak két darabot tudtunk átvinni a következő évadra. Szerettünk volna többet is, de csak a Hargitai Iván rendezte *Karonyónt* tudtuk, amit aztán televízióra rögzítettünk a következő évben, meg *Az üvegcipő*. Az *üvegcipő* sikert aratott, szerették a színészek, és az eredeti szereposztással játszottuk szeptembertől.

- Maradt Szilágyi Tibor is, Takács Katalin is.

M. I.: Igen, de Tóth Ildikó például nem maradt, és László Zsolt sem. Velük a következő évadra produkciós szerződést kötöttünk, tehát erre a produkcióra maradtak. Így nyilván sokkal többbe került az egyszerű játék, de úgy döntöttünk, hogy ezt megcsináljuk. Azt is akartuk, hogy a *Jó embert keressünk* is jöjjön át, sőt, Udvaros Dorottya vállalta volna, hogy ingyen játssza, de nem lehetett, olyan irdatlan pénzbe került volna nyolc vagy kilenc vendéggel.

- Az előadás költsége befolyásolja, hogy hányszor játszod?

M. I.: Valamennyire igen.

- Azért kérdezem, mert elég kevésszer,

pontosabban ritkán megy egy-egy előadás. Miért?

M. I.: Egyrészt azért, mert elég sok, hét darabot tartunk repertoáron...

- Repertoárszínház esetében ez nem tűnik soknak; matematikailag is négyszer-ötször mehetne egy produkció, illetve a két helyen akár többször is...

M. I.: Másrészt ugyanazzal a problémával küzdünk, amellyel Meczner János és Székely Gábor is annak idején: az áthallással a nagyszínpad és a stúdió között. Vagy itt játszunk, vagy ott. Nem szeretnénk a stúdiószínházat elveszíteni, mert az alternatív vagy kísérletező produkciókra a színház művészi arculatának szüksége van. Ugyanakkor a stúdióban nem éri meg játszani, mert a nyolcvan jegyből nem tudom az árát „kitermelni”, nagyon drágán meg nem adhatom. Ez elhatározás kérdése volt, és úgy alakult, hogy hétfőn, kedden általában a stúdióban játszunk, szerdán, csütörtökön, pénteken, szombaton, vasárnap pedig a nagyszínpadon. Próbálkoztunk a stúdióban az este tíz órai kezdéssel, de a megváltozott szokások, pontosabban a romló közbiztonság miatt az emberek nem szívesen jönnek este tízkor, és nem jönnek délutáni előadásra sem, legfeljebb hét végén.

- Mielőtt kineveztek, azt mondtad, egyebek mellett azért is pályáztál, mert úgy érezted, hogy veszélybe kerülhet a színház művészszínházi státusa vagy karaktere, valamint azt is mondtad később, hogy nem akarsz szerződtetni rendezőket, dramaturgokat, hanem majd kis alkotóstabok jönnek. Változott-e a véleményed ebben a kérdésben?

M. I.: A pályázatnál valóban erre gondoltam, aztán február után kiderült, hogy ez természetesen annak a függvénye, hogy kik mennek el a színháztól, és kik jönnek. Körülbelül március végére derült ez ki. És végül szeptembertől létezett az a - társulatnak még nem nevezhető - formáció, amelynek négy alkotóeleme volt. A Kelemen László Színkör, amelynek a tagjait egyenként szerződtettem - ők előadást is hoztak magukkal, a Taub rendezte *Chioggiai csetepatét* és a Valló rendezte *Jubileumot*. Nekünk ez nagyon jó jött, épp a repertoárpítés és a közönség megtartása miatt.

- En ugyan elsősorban nem a színészekre gondoltam az előbb, de akkor folytassuk ezzel. Ha te a „kelemenes” színészeket egyenként szerződtetted, akkor mi ebben mégis a Kelemen? Nem volt teljesen mindegy, hogy

te a Kelemen László Színkört szerződteted vagy Bubik Istvánt, Gáspár Sándort, Bánsági Ildikót, Hirtling Istvánt, Ráckevei Annát, Tóth Augusztát?

M. I.: A mi szempontunkból mindegy volt.

- *Igaz-e az, hogy ők több pénzért játszottak akkor, mint Takács vagy Szilágyi?*

M. I.: Nem. Elterjedt a városban, hogy itt horribilis összegeket vesznek fel, és ennek éppen az ellenkezője igaz. Tehát az itt maradt vezető színészekénél kisebb volt az úgyneve-

Lászlót, Derzsi Jánost és másokat, és az úgynevezett fiatalokat, tehát a négy főiskolást, akiket szintén mi hoztunk ide, és itt említém a tizenkét-tizenhárom stúdiósunkat is. Ebből a négyfajta csoportból társulatot kellett teremteni. Ez nyilván csak a próbaanyagok, a munka és a közös játék során valósulhatott meg. Amikor a kelemenesek idejöttek, nagyon sokat beszélgettünk, mert természetesen szerettek volna továbbra is együtt játszani, mert hiszen ők egy társaság, csak

már együtt játszik az egész társaság.

- *Van e még jelentősége annak, hogy léteznek egy eleme László Színkör a társulaton belül?*

Kiss Csaba: Hogyne. Még hozzá nemcsak művészi a színkörben, ugye, igen jelentős színésze vannak -, hanem erkölcsi szempontból is fontosak számunkra. Az ilyesmi-ről egyre inkább hajlamosak vagyunk megfeledkezni, folyton csak anyagi megstrukturális dolgokról beszélünk, mintha egy közgazdász-konferencián lennénk. Szerintem a Tháliából - eléggé obskúrus körülmények között - kifogatott társulatnak ez a része, a későbbi eleme Színkör a majd három évadon át tartó hanyattatás alatt olyan munkamorált és összetartozást, szolidaritást alakított ki, ami ritka ebben az individualista szakmában. A nagy kérdés számunkra az volt, hogy tudunk-e mit kezdeni ezzel a társulaton belüli társulattal. De hál' istennek ezt a problémát nem „érdekvédelmi”, hanem tisztán szakmai kérdésként fogtuk fel: melyik színész ilyen szerepet fog játszani. Es ez, úgy tűni egy csapásra megoldotta a három-fajta társulat tehát a régiék, az újak és a „kelemenesek” - összekovácsolódását. A *Woyzeckben*, az *Othellóban* és végül a *Szégyentelenekben*, érzésem szerint, mindenki - a régiék s, az újak is - nagyon jó tapasztalatokat szerzett.

- *A Kelemen Színkör őrzi még saját karakterét. Van például vezetőjük?*

K. Cs.: Nincs. A Kelemen László Színkör itt é' most nem más, mint egy igen pozitív szakmai szellemiség és munkamorál köré csoportosult színészek köre. Azért, hogy megvédik magukat, és együtt - a többi, eléggé kiszolgáltatott színésznél - jobb körülményeket tudnak elérni, ne rajtuk „verjük el a port”. Sokan egyébként azt mondják hogy a Kelemen László Színkör tagjának lenni jó, mert ott jobban vigyáznak a színész méltóságára. De ezt ne fordítsuk le rögtön gázsira meg kivételezett helyzetre, hiszen semmivel sem keresnek jobban, mint hasonló ehetségű kollégáik. Ugyanakkor az Új Szín az repertoárjának jelentős része az ő érdem k.

- *Válhatnak-e ők közösen társulaton kívüli munkát?*

M. I.: Minden színész vállalhat.

Azt én tudom, hogy az egyeztetetőség függvényében mindenki azt vállal, amit akar. De ők is együtt mint Kelemen László Színkör:

K. Cs.: Persze.

- *És eszik?*

K. Cs.: Nem. Ahhoz túl sokat játszanak nálunk.

- *István, térjünk vissza a rendezők, tervezők köréhez. Tehát nem akartál állandó embereit erre a munkára. Hogyan fér ez össze szerinted a művészszínházi arculattal?*

M. L. Akkor úgy gondoltam, hogy a rendező ho. za magával azokat a munkatársait - a jelmezt, díszlettervezőt, zeneszerzőt -, akik létrehozzák a produkciókat, természetesen ezzel a társulattal. Bemutattuk a *Faustus*, Csizsár Imre hozta magával a munkatársait, de aztán menet közben kiderült: ne biztos, hogy ez így jó. Es akkor felülbíráltam a saját álláspontomat. Ezért mondta az elején, hogy a színház élő organizmus, nem lehet előre pontosan megter-

zett kelemenesek társaság gázsija.

- *Igaz-e, hogy nekik voltak a műsorral, bármivel kapcsolatos feltételeik? Például olyasmí, hogy csak együtt játszanak, illetve hogy nem szerepelnek olyan darabokban, amelyekben a társulat másik része játszik. Szóval igaz-e, hogy a társulat megosztott lett?*

M. I.: A társulat nem direkt lett megosztva, hanem a dolgok természeténél fogva. Hadd fejezzem be akkor az előző mondatot. Szerződtettük tehát a Kelemen László Színkört, voltak színészek, akik itt maradtak, voltak, akiket mi szerződtettünk, például Helyey

éppen nincs darab.

- *Meg saját rendezőjük sincs.*

M. I.: Nines. Nagyon sokat dolgoztak Taub Jánossal, illetve Valló Péterrel. A *Chigo*giaiban szerepátosztás volt, az őt szolnoki színész helyett új színházi színészeket tettünk be. Utána - októberben vagy novemberben - elkezdtük próbálni Cervantes három egyfelvonásosát, amelyben a kelemenesek mellett már mások is részt vettek, például Dengyel Iván, Botos Eva. Aztán jött az *Othello*, Bubik Istvánnal, Gáspár Sándorral és a többiekkel - és a *Szégyentelenekben*

vezni. Menet közben derült ki az is, hogy viszonylag kevés darabot tudunk bemutatni. Ennek anyagi okai is vannak, meg a játsszási lehetőségek is korlátozzák. Három vagy négy nagyszínpadi bemutató - inkább három - lenne a legideálisabb, és a negyedik - ez volt az *Othellónál* - valakivel koprodukcióban, ez esetben a Gyulai Várszínházzal. A stúdiószínpadon két produkció lenne ideális. Ennek ellenére rengeteg stúdiószínpadi bemutatót tartottunk, mert kerestük az utat, a játsszási lehetőséget, ezeket nem lehetett előre tudni. Szóval rájöttem, bogy miután a társulat még nincs teljesen összeszokva, mégiscsak jobb lenne, ha erőteljes művésze-ti vezetés vagy legalábbis egy-két rendező lenne a színháznál. Azt mondtad, hogy pontosan két éve vagyok itt. Az első fél év arról szólt, hogy le kellett vezényelni a helyzetet.

- De ebben az adott helyzetet tekintve nem volt semmi váratlan.

M. I.: Nem, de azért nem ment az olyan simán. Végül lement a fél év. Azóta - mostanáig - másfél év állt a rendelkezésemre ahhoz, hogy művészileg, tartalmilag bizonyítani tudjon a színház. Ez nagyon kevés idő, de nem panaszkodni akarok. Most, ebben a legutóbbi két-három hónapban kezdem látni, hogy lassan összeáll a csapat, hogy érdemes továbbvinni az egészet. Nagyon-nagyon sok

mellékága van ennek, például az, hogy pénzügyileg sikerült megteremtteni a színház biztonságos működését, nincsenek anyagi problémák.

- Maradjunk még a művészszínházi arculatnál, ami, ugye, rettenetesen tág. Csaba, szeretném, ha beleszólnál, és a perspektíváról beszélne. De előrebecsátanék valamit. Amikor István a pályázatában meg interjúban a művészszínházi arculat megőrzéséről beszélt, nyilván ő is arra gondolt, hogy itt előttek az volt: művészszínház. Es szó sem volt arról, hogy ez a karakter megváltozzék, és bulvár- vagy szórakoztató színház legyen. Es még valami: a művészszínházi arculatot nagyon erősen és markánsan például a stúdióban lehet létrehozni, és a nagyszínházi, könnyebb fajsúlyú produkciók ezt sokszor csak „lekísérik”, ráerősítenek, vagy illusztrálják, vagy kiegészítik. Szóval mit is jelent itt, az Új Színházban ez a művészszínházi arculat?

K. Cs.: A művészszínház meglehetősen ködös fogalom. Azt hiszem, ma elsősorban az építészeti adottságokból kell kiindulni. Budapesten jelenleg három olyan, belvárosi színházépület van, ahol a mai kor szokásainak és követelményeinek megfelelő művészszínházat lehet csinálni: a Katona, a Radnóti és az Új Színház. Itt semmiféle értékelésről nincs szó, csak arról, hogy háromszáz-négy-

száz fős nézőtér esetén a színész elég közel van a közönséghez; árnyalt, érzékeny, a lelki folyamatokat tükröző módon tud játszani, és a játéka hatásos is tud lenni. Korábban, a hatvanas-hetvenes években más volt a színház-ideál, akkoriban, Ruttkai Eva vagy Gábor Miklós idejében ezerfős közönségnek játszani művészszínházi eszmény lehetett. Szerintem a néző ma azért megy „művészszínházba”, mert szereti látni, ahogy a színész levegőt vesz, és szép lassan elindul tekintete a színpadon egy másik ember felé. Ezt a Vígben vagy a Madáchban a második emeletről nem igazán látni, vagy ha igen, akkor az a földszinten sok. Az Új Színház művészszínházi arculata sem elvont eszme: azok a színészek képviselik, akik itt játszanak. A mi színházunk arculata Gáspár, Bánsági, Derzsi, Eperjes, Bubik, Takács Kati, Györgyi An-na és a többiek. A vezetés és az itt dolgozó rendezők felelőssége, hogy olyan szellemiséget, esztétikai és munkamorált, tehetséget képviselő társulatot hozzanak össze, amely a legbonyolultabb gondolatokat is színpadra tudja vinni. Szerintem csak ezen múlik a művészszínház, színészen és gondolaton.

- Ilyenkor rendre fölmerül, hogy a hatásban a közönség is részes.

K. Cs.: Feltétlenül. Hiszen ha ez a társulat és az általa létrehozott előadás jó közönséggel találkozik - ma már ez is a művészszínházi arculat része. Jó közönségen olyan embereket értek, akiknek érdemes „finomságot” színpadra vinni, és akik ráadásul még meg is töltik a termet. Szerintem ezen az úton nagyon jó irányba tart a színház, nagyon büszke vagyok az Új Színház közönségére. Az *Othellót* néma csendben nézik végig, tapintható a feszültség a nézőtérben, és utána meg-nézem az arcokat - akár a baráti körömben is nyugodtan vállalnám őket. Fantasztikusan jók a szervezőink, nem iskolákat terelnek be hozzánk. Egyszóval mi azt a réteget próbáljuk megnyerni, amely a kereskedelmi televíziózástól elfordulva jelenleg közösségi művészet nélkül van.

- Egy elemet biztosan kihagytál, pedig hivatkozol rá. Hogy miről szól a művészszínház.

K. Cs.: Ezt nagyon nehéz definiálni, mert roppant sokféle dologról. A szegénytelenek kivagyisága, ez a furcsa neoprimitív környezet nyilván másról beszél, mint az *Othello*, és másról, mint a *Woyzeck*. Az biztos, hogy a Katona, a Radnóti és az Új Színház hármában az Új Színház a költészet, nyelvi esztétikum és játékoság irányába indult el. Ez a darabválasztásban is megmutatkozik, nagyon sok szép szövegű, költői előadásunk van. Sokkal jobban szeretjük a veretést, mint a mai lepusztult prózát, ami inkább a Katona terepe.

- De Parti Nagy Lajosba oltva, tehát nagyon is meg van csinálva.

K. Cs.: Igy van, csak az a poézis másról szól, mondjuk, Parti Nagy *Mauzóleuma* például a „lepra” költészetéről, lenyűgöző plaszticitással. En pedig inkább Arany János vagy Szabó Lőrinc művészségére gondolok. És ezzel függ össze, hogy a mi előadásaink látványvilága, megjelenése szerintem szebb annál, mint amit a mai színházi átlag csinál. De ha az ember szembe találja magát ezzel az Europa Nostra-díjas, márványborítású szecessziós épülettel, akkor ez, a szépség, a sti-

lizáltság jut eszébe róla.

M. I.: Borzasztó nehéz a helyzetünk, mert még keressük az utat. A Katona már védjegy, a Radnóti is. Az Új Színháznak a művész-színházi arculathoz közönséget, mégpedig fi-zetőképes közönséget kell találnia. Csinál-tunk, illetve csináltattunk két nagyon érdekes szociológiai fölmérést. Kiderült, hogy ugyanaz a középértelmiségi réteg jár ide is, amelyik a többi művészszínházba, azzal a különbséggel, hogy az Új Színházban egy ember nagyon sok darabot néz meg.

Ez olyasmi, mint a baráti kör a Radnó-tiban vagy a Katonában? Végignézi a reper-toárt?

M. I.: Annál több. Ez jó út, én is látom a vissza-visszatérő embereket, és van egy ötez-res pártolói listánk. Es nemcsak a pártoló ta-gokról van szó, hanem arról, hogy több az igazi nézője a színháznak, akik fizetnek a je-gyért, mégpedig nem keveset. Nagyon érzé-kenyen figyeljük, hogy meddig mehetünk el a jegyárban.

– Magasabb a jegyár, mint a másik két színházban, amelyikről beszélünk. Ezeröt-száz forint sok pénz.

M. I.: És ha hozzávesszük, hogy nálunk még az állóhelyért és a pótszékért is fizetni kell, komoly eredmény, hogy van közönség, sőt egyre növekszik.

– Ez művészszínház volt előttetek is, mert Székely Gábor azt csinált. Még hozzá nagyon karakteres művészszínházat - tehát ha sajnálatosan rövid is, de mégis van ennek a helynek ilyen tradíciója.

M. I.: Amikor azt mondtam és nyilat-koztam, hogy ezen tágítsunk egy kicsit, tehát legyen ez nyitottabb művészszín-ház, ez így elég általános. Elkezdtük ezeket a bizonyos szcenikus koncerteket, az Amadindától Lajkó Félixig, megnyitottuk az MTM-Új Színház Galériát, amelynek évi kilenc kiállítása van, befogadtunk olyan irodalmi köröket, mint a Parnasszus meg a Törökfürdő. Csak a nyitás-sal tudok valamiféle önálló arculatot megteremteni, ehhez viszont idő kell. Az, hogy a közönség szeret bennünket, nagyon nagy erőt ad.

– Nem parancsol-e ugyanakkor bizonyos dolgokat? Nem kényszerít-e?

M. I.: A felmérésekben szerepel egy olyan kérdés is, hogy milyen darabokat látna szíve-sen. Nyilvánvalóan rengetegen írják be azt, hogy vígjátékok.

– Abból most akad.

M. L.: Igen, de egyensúlyt próbálunk tartani. Ha végignézed az Új Színház programját, akkor Halász Pétertől kezdve Hobó új József Attila-estjén keresztül Brechtig, Büchnerig és a két Goldoni-előadásig, sokféle produkciónk van.

– Úgy gondolom, hogy találhatók az Új Színház repertoárján olyan előadások, vígjátékok, amelyek inkább kiegészítik vagy el-lazítják ezt a bizonyos művészszínházi jelle-get. Amikor a Cervantesben „vigadnak” a színészek, ez nem az az előadás, amely meg-szabja a színház művészszínházi arculatát, hanem az az előadás, amely, mondjuk, „be-lefér”. Az arculatot ugyanis például a Woy-zeck adja, és adhatta volna a Brecht-darab, ha sikerült volna. A szcenikus koncerteket említetted előbb, István. Melyek azok a kez-

deményezéseid, amiket eltervezté, és módo-sítani kellett rajtuk azért, mert a körülmé-nyek úgy hozták?

M. I.: Erősen élt bennem, hogy olyan kon-certeket is csináljunk, amelyekbe új színházi színészeket is bevonunk - ezt még nem tud-tuk megvalósítani, de vannak terveink. Ha-tárt szab, hogy hányszor adhatom ki a színhá-zat, mert egy ilyen produkció bizonyos fokig luxus a színház részére, bár kitaláltuk azt az anyagi konstrukciót, hogy a színháznak ne kerüljön pénzbe a szcenikus koncert.

– Szponzorral? Hogy megy a szponzor-szerzés? Ha az éves támogatási összeget ah-hoz viszonyítod, amit szponzoroktól kapsz,

kétszáz előadás. Ehhez képest '99-ben - most az é ről beszélek és nem az évadról - ötvenegyezer fizető néző volt és kétszázhar-minc előadás. A szponzori vagy támogatói pénzek egy része barterszerződés a TV2-vel.

– Ok pénzt adnak, és ti, úgymond, természetben el entételeztek?

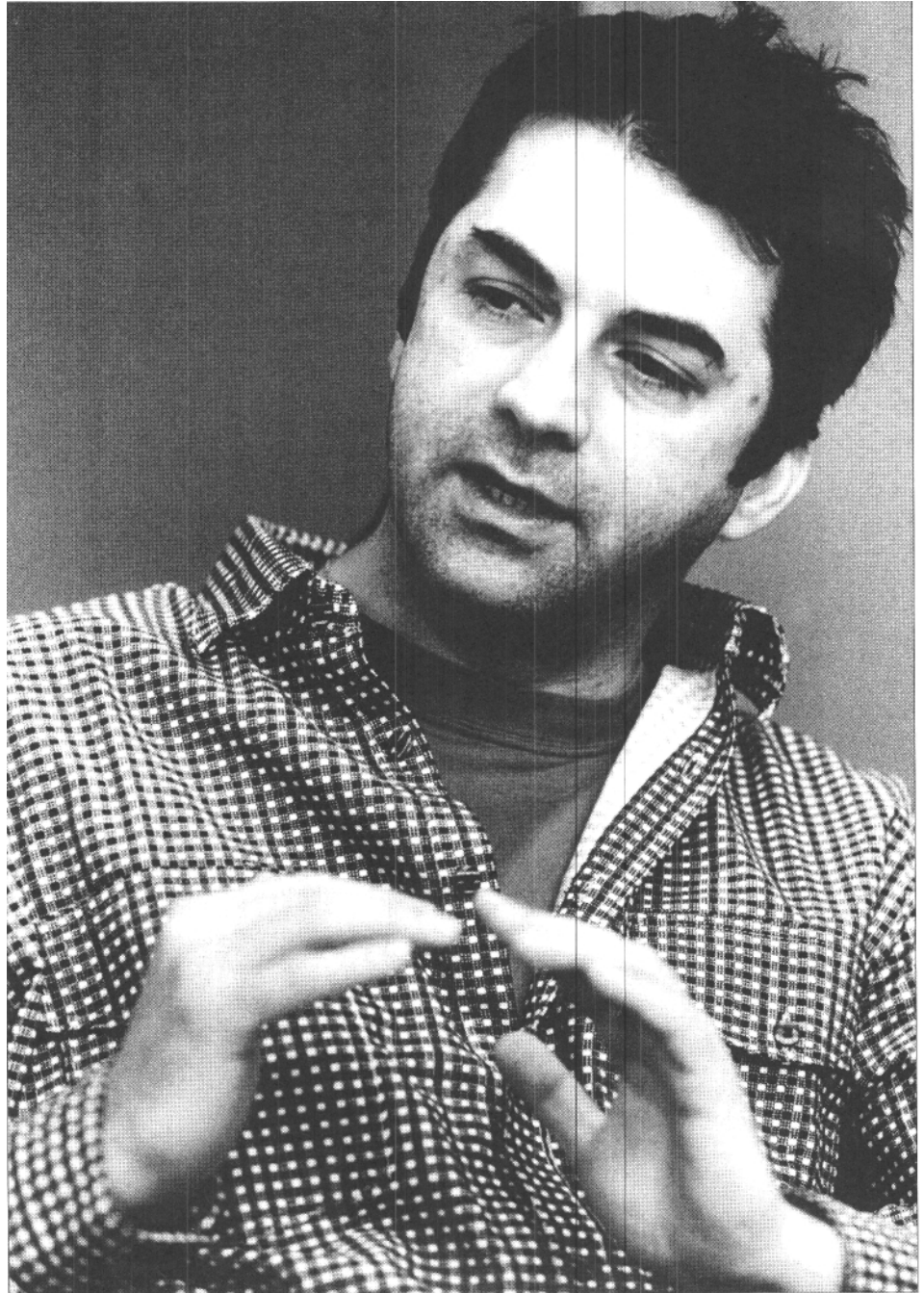
M. I.: Igen.

– Felmerült egy olyan terv, hogy minden előadást archivál a TV2. Így van?

M. I.: em a TV2, hanem mi magunk ar-chiváljuk.

– Szoros együttműködést tervezte egy vidéki és egy határon túli színházzal.

M. I.: Ez nem jött össze. A temesvári

milyen a százalékos arány?

M. I.: Körülbelül hetven-harminc. De inkább úgy fogalmaznék, hogy amit kapunk a fővárostól, az jó gazdálkodással tulajdonképpen elég a színháznak. Főleg azzal a két megkötéssel, ami a szerződésben szerepel: negyvenötezer néző (sajnos, nincs eldöntve, hogy fizető néző vagy látogató) és

színházzal kötöttünk előzetes megállapodást, de sajnos most éppen nincs olyan darabja a temesvári színháznak, mint a *Lorenzaccio* volt.

Mi a helyzet a vidékkel?

M. I.: Szegedre gondoltunk, csakhogy ott megváltozott a helyzet.

– A Brecht-előadást leveszitek? Annak kevés a nézője.

M. I.: A Brecht-darab a kísérletező előadások közé tartozik, nagyon szép, gondosan kivitelezett, nagyon nehéz darab. Ugy gondoltuk, hogy a színház ezt megengedheti magának. Megosztotta a közönséget. Sarkított, ez a felmérésből is kiderül. Vagy imádják, vagy egyáltalán nem szeretik, de ennél a darabnál ez nem lényeges, és nem érdekelt. Egyébként tényleg levesszük, mert Györgyi Anna gyereket vár.

- *A Brecht-előadással nem az a bajom, hogy a közönség nem szereti. Hanem úgy gondolom, hogy a lehetőségekhez képest sikerült kevésbé.*

M. I.: Én annak idején azt mondtam, hogy zenés darabot nem lehet bemutatni ebben a színházban, illetve zárójelben hozzátettem, hogy csak speciálisan a színháznak írt zenés darabot tudunk bemutatni. A zeneszerző és a rendező együttműködik a tér kialakításánál, a zenei megszólalásnál, az akusztikai részekenél. Ács János együtt dolgozott Kamondy Ágnessel, és nagyon komoly műhelymunka folyt. A közönségről szólva el kell mondanom, hogy én az Othellótól is félttem. És megtörtént a csoda: húzódarabja lett a színháznak. Ez nagy öröm egy színházigazgatónak, és, gondolom, a rendezőnek, a színészeknek is.

- *A művészszínházzal az a baj, hogy nem lehet felfüggeszteni, nem lehet benne szünetet tartani, vagy egyfolytában „csinálja” egy színház, vagy nincs. Tehát nem lehet azt mondani, hogy évi két darab erejéig művészszínház vagyok, utána pedig egy szórakoztatóipari komplexum.*

M. I.: Igen. Ezért történt, hogy miután Halász Péter „nagyamás” darabját nagyon szerettem, lehetőséget adtunk neki az *Akna-szedőre* is. Úgy néz ki, hogy filmre is vesszük, Halász fogja rendezni, Sólyom András lesz az operatőr, és a színház mintegy producerként áll a háttérben.

- *A TV2-vel a szerződések mire terjednek ki? Tudom, részint arra, hogy kiveszik a színházat. Hogyan döntöd el, hogy egy hónapban hányszor? Ez műsorrend kérdése, vagy a színház anyagi helyzetétől függ?*

M. I.: Hála Istennek, most már nem a színház anyagi helyzetének a kérdése. Ez úgy indult, hogy havonta négynél több alkalommal nem érdemes kiadnom a színházat, mert akkor nem tudjuk a saját repertoárt játszani. A szerződésünkben az áll, hogy a hétfői napokat, amennyiben ők óhajtják, a rendelkezésükre bocsátjuk. De az is benne van, hogy csak olyan produkciók jöhetnek be a színházba, amelyek összeférnek a színház művészi arculatával, mint például a *Kepes* című műsor.

- *El kellett-e ezért valamit utasítani?*

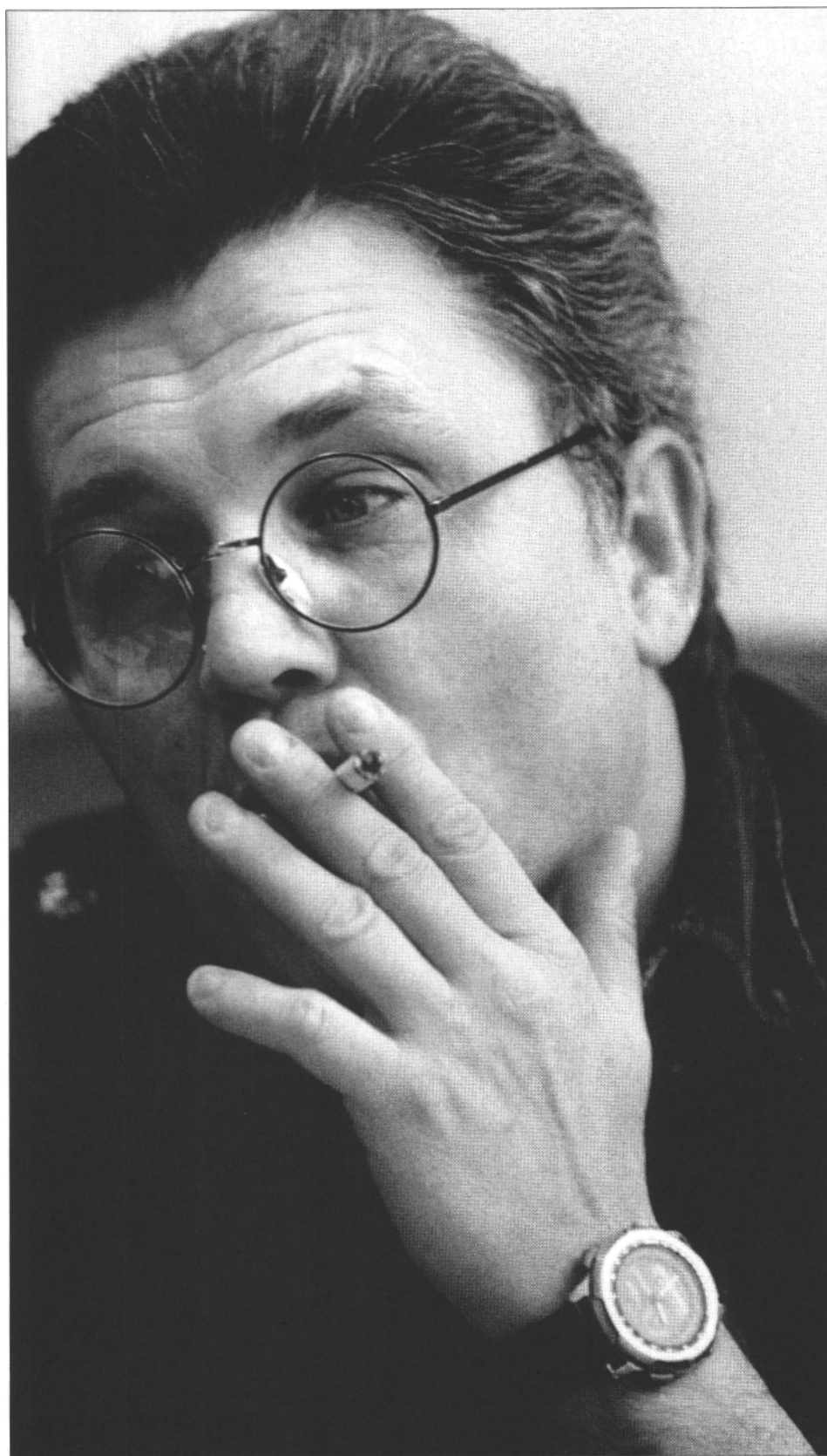
M. I.: Hadd ne mondjak nevet, de volt olyan talk-show, amire azt mondtuk, hogy nem. Gyakorlatilag az a helyzet, hogy a TV2 nem használja ki ezt a hétfői lehetőséget.

- *Es ha, mondjuk, én akarom kibérelni az Új Színházat, és saját műsort adni itt a barátaimnak, megtehetem?*

M. I.: Ezt egyébként bármelyik színházban megteheted; én meg fogom kérdezni tőled, milyen műsort akarsz, és ha nem áll ellettében színházunk művészeti koncepciójával, akkor itt is.

- *Mit kíván még a TV2 az Új Színházról?*

M. I.: Évente egyszer használhatja az elő-

teret, például ha fogadást akar rendezni, és évente egyszer a nagyszínpadot protokolláris vagy egyéb célra. Ilyen volt például Tolvaly Ferenc könyvének a bemutatója, egy felolvasószínházi produkció, amelyben a mi színészeink is részt vettek. Emellett évente három előadást rögzít a TV2, ilyenkor a színészeket és a jogdíjakat mi fizetjük, abból a keretösszegeből, amit ők adnak; nagyon jól meg tudjuk fizetni a színészeinket. Es felbecsülhetetlen segítség, amit a színházról szóló hirdetések biztosításával adnak nekünk; más színháznak nincs ilyen lehetősége, hiszen mi

darabokat hirdetünk a televízióban. Ha ezért fizetnünk kellene, nem tudnánk megtenni.

- *Mi a buli ebben a TV2-nek?*

M. I.: Egyrészt demonstrálja, hogy támogatja a kultúrát, és teljesíti a közszolgáltatásigot, amely számára előírás.

- *Világos, csak hogy a szó eredeti értelmében közszolgálati akkor lenne, ha ez nyitott dolog lenne, és hol itt, hol ott, hol amott közszolgáltató, hol ezzel, hol azzal, hol amazzal, ami a közszolgáltatásban fölmerül. A TV2 viszont egyetlen színházzal szerződik erre, és a kultúrátámogató közszolgáltatásá-*

gát azzal tudja le, hogy ezt az egy színházat támogatja.

M. I.: Elmondok valamit, hogy mutassam, rajtuk nem múlik, és ezzel nem a tévét akarom védeni. A TV2 felajánlotta - megvan a levelezés -, hogy az Országos Színházi Tárlálkozót jelentős összeggel, valamint publicitással megtámogatja. En, mint a TV2 teljes körű megbízottja ebben az ügyben, a Színházi Társaság október 11-i ülésén továbbítottam ezt, és kértem, hogy azonnal kezdjenek tárgyalni.

- Minden ellenszolgáltatás és beleszólás nélkül?

M. I.: Igen - bizonyos közvetítési előjogokkal. Jelentős összegről volt szó, nyolctízmillió forintól. A Színházi Társaság decemberig meg sem mozdult. Közben pedig a TV2 úgy gondolta, hogy ha van más, nem az Országos Színházi Fesztivál, áll elébe. Es elkezdődtek a tárgyalások, hogy ősszel az Európai Színházi Unió Fesztiváljába száll be. Ezt felelem arra, amit az előbb megjegyeztél, hogy miért nem a többi színházat, és miért így. Es továbbmegyek: Kamondi Zoltánnal a tévé megbízásából már dolgozunk egy tervezeten, amely a színház és a televízió együttműködésén alapuló új utakat, lehetőségeket méri fel.

- Ha már itt tartunk, egy rövid kanyarral beszéljünk a TV3-ról. Megjelent az újságban, hogy esetleg te leszel az elnöke, aztán mintha az üzet nem jött volna létre.

M. I.: Most áll az egész. Nem is akarok többet beszélni róla, minden befolyásol mindent. Biztos rá fogsz kérdezni, ezért csak egyetlenegy mondatot mondok ezzel kapcsolatban: miután a TV2 tanácsadói testületének a tagja vagyok immár két éve, belelátam a TV2 belső, mind tartalmi, mind financiai működésébe. Aztán ezt alaposan megvizsgáltuk, és úgy láttam, hogy a TV3-ban lehet egy kulturáltabb kereskedelmi televíziós csatornát csinálni, ha nem is art-televíziót, mert az bonyolultabb kérdés, de a kultúrát fokozottabban bevinni a kereskedelmi tévébe, azt lehet. Ezért érdekelt.

- Úgy gondolod, hogy az összes feladatot el tudod látni, amit vállalasz? Tévét is tudnál vezetni?

M. I.: Az volt a feltétele, hogy nemcsak az Új Színházat, hanem a Művészetek Völgyét is megtartom, és úgy modelleztük le, hogy lehet egyszerre csinálni a hármat. Természetesen csak akkor, ha a színházban és Kaposon jól működik a csapat.

- Változott a véleményed abban a kérdésben, hogy kell azért egy állandó csapat. Ez mit jelent ma? Kikre számítasz elsősorban a művészi arculat meghatározásában? Mi történt Acs Jánossal, aki már nem művészeti vezetője a színháznak, bár itt maradt? Miért vált indokolttá ez a csere, és milyen következményekkel jár?

M. I.: A csapat mára tényleg összeállt. Kiss Csabával elsősorban a három rendezése révén vált szorosabbá a kapcsolatunk, előtte irodalmi munkatárs volt. Most ő is, Acs János is a színház meghatározó embere. Menet közben kiderült, hogy vannak olyan díszlet-és jelmeztervezők, akik immár több darabban is dolgoznak. Annyira megnövekedett és olyan szerteágazó lett a színház napi működése, hogy szükség lett egy olyan emberre, aki a nani művészeti vezetői munkát elvégzi

Úgy gondoltuk, hogy erre Csaba lenne jó, Jani pedig globálisabb módon, a maga művészi fantáziájával, lelkületével, érzékenységgel fogja össze a színházat. Ebbe a munkamegosztásba Acs János nem ment bele. Ezért volt a váltás.

- Kik vannak még itt?

K. Cs.: Nézzük onnan, hogy három nagyszínpadi és két stúdióbemutató van egy évben - ez nekünk, az itt lévő két rendezőnek sem lenne túl sok. Mindkettőnknek megvan a tervezője, koreográfusa, zeneszerzője, dramaturgja... Es ha az ember egy évadban csak két darabot rendez, akkor nincs túlterhelve, ez a normális. Sőt, a társulat számára is fontos, hogy állandó rendezői legyenek, akik nemcsak az épp futó produkcióra figyelnek, hanem két-három évadban gondolkodnak. Csak a példa kedvéért: nagyon tudatos dolog volt, hogy a Woyzeck után Derzsi Jánosnak egy könnyedebb, lélekátmosó szerepet adtam, Rodrigót az Othellóban. És amikor ezt a - talán első - komikus szerepét megoldotta, jött a következő, A szegénytelenekben egy igazi vígjátéki figura. Ez teljesen új szín a pályáján. De mondhattam volna más példát is Gáspártól Nagy Mariig. Egy vendégrendező ezt soha nem gondolja végig. Ezért örülök, hogy elindult ez a folyamat, és fel lehet készülni jövő évre. Ezért nem is rendezek semmit a második félévben, hogy ezt a „finomhangolást”, ami voltaképpen a társulatépítés, kellőképpen végiggondolhassam.

- Tehát ki van még rajtatok kívül?

K. Cs.: Nagyon erőteljesen kötődik ide a színész-rendező Halász Péter, a tervezők közül pedig Menczel Róbert, Csanádi Judit, Berzsenyi Krisztina, Zeke Edit, Gyarmathy Agnes, a zeneszerzők közül Melis László és Kamondy Agnes, de szinte tagnak számít a Honvéd Együttes tánckarának a vezetője, Makovinyi Tibor koreográfus is.

Milyen bemutató lesz még idén?

K. Cs.: Kornis Mihály Kádár házaspárja, amelyet Acs János, és a Csiky Gergely-darab, az Ingyenélők, amelyet Szikora János rendez.

- Hírtelt valamelyik Schwajda-darab is.

K. Cs.: A Himnuszról van szó, ez inkább vendégszínház lenne, mint A chioggiai vagy a Jubileum volt. Tárgyalunk a Gyulai Várszínházzal, és ha meg tudunk egyezni, ők bemutatják nyáron, mi meg átvesszük ősszel. Bizonyára sokan emlékeznek még arra az előadásra, amely a Játékszínben hatalmas szériát ért meg. Akkoriban talán ez volt a legismertebb a rendszert bíráló szatírák közül. Az esetleges budapesti játszást megkönnyíti az a tény is, hogy a gyulai előadás főszereplője, Eperjes Károly az Új Színház tagja. A feltételes mód pedig annak szól, hogy mivel Eperjes készül a Széchenyi-filmre, ezért egyeztetési okok miatt egyelőre nem tudnánk műsorra tűzni a Himnuszot.

- Már készül a következő évad?

K. Cs.: Persze. Van egy huszon-egynéhány fős színészcsapat, benne minimum tizennégy, főszerepre képes színész, akik el is várják, hogy eljuttassák ezt a főszerepet. Előbb-utóbb mindenkit olyan helyzetbe kell hozni, hogy meghatározzon egy előadást.

- Milyen darabokat terveztek? Mit szeretnél rendezni te - és mit Acs János?

K. Cs.: Kialakítottunk egy nagyon markáns évadképet, ennyit már talán el lehet mondani.

Több rendezővel tárgyaltunk; alapfeltétel, hogy a társulat minden tagja játsszon valamilyen jelentősebb szerepet. Konkrét műsorterv még nin s, ezért csak irányokat mondok; nem biztos, hogy ezek a darabok lesznek. Beszélünk a nagyszínpadon az Übü királyról, az Amerikai Elektráról, egy Szerb Antal-vagy Szét Ernő-darabról.

- Es a stúdióban?

K. Cs. Ott inkább a „furcsa” modernnek, Büchner, Pirandello, Ibsen lehet meghatározó. A stúdiót arra akarjuk használni jövőre is - eddig i arra használtuk -, hogy színészeink, mint egy finom mikroklimájú „szanatóriumban” megmutathassák mélyebb önmagukat. A stúdió a színész „szanatóriuma”.

- István, a közelmúltban megjelent egy veled készített interjú, melynek a címe valami ilyas i volt, hogy te nem szereted az anonim ügyeket, aztán az egész cikkben egyetlen név sem szerepelt, tehát úgy volt anonim, hogy volt. Ezzel együtt a bennfentesek kép sek talán dekodolni az általad felvázolt he t zetet. Valószínűleg arról van szó, hogy a 2001-ben esedékes pályázatok után esetleg ebbe az épületbe jönne a Radnóti Színház, nektek pedig nagyon jó lenne a Thália épülete, de arra nem emlékszem, hogy eszerint hová mennének Megyeri Lászlóék. Es arról is szó esik ebben a cikkben, hogy erről te beszéltél illetékesekkel meg érintettek el, de hát nem mondod, kikkel és mit.

M. I.: évedsz. Nem lenne jó a Thália.

- Akkor ti hova mennétek, ha idejönne a Radnóti?

M. I.: zó nem volt arról, hogy a Radnóti jön ide. olt egy pletyka, és én ennek a pletykának elébe mentem.

- Bár csak félig. Nem nevezted néven, miről, kiről beszélsz.

M. I.: Személyiségi jogok is vannak a világon. Es csak annyi történt, hogy lemodelleztük, m történik akkor, ha egy másik színház jön ii e, ha ez a színház megy oda.

- Tehát mindenki maradjon ott, ahol van?

M. I.: Nem, még ezt sem mondom. En csak fölvezoltam az illetékeseknek egy alternatívát, e mondtam a negatívumokat és a pozitívumokat, ha ez a társulat ezzel a repertoárral máshová kényszerülne, illetve egy kicsit elbeszélgettünk arról, hogy ha egy más-fajta társ lat jönne ide, mit jelentene anyagi-lag, a közönség és az arculat szempontjából, de én ezt az egészet hülyeségnek tartom. Az volt fontos, hogy beszéljünk róla.

K. Cs.: Ezek a pletykák is, cáfolatok is, a háttérben zajló beszélgetések, a gasztronómiai lobbiz sok, de legfőképp a beharangozott, de tökéle esen átgondolatlan és kidolgozatlan struktúra áltós réme hiszterizálta a szakmát.

- Es szakma miért nem úgy reagál erre, hogy kidolgozza, ami kidolgozatlan?

K. Cs. : Mert nem az ő dolga. Szinte örökéni absz rd azt kérdezni egy igazgatótól, hogy ki legyen az igazgató. Igazgatóváltás nélkül pedig nincs struktúraváltás. Az önkormányzat gyakran összekeveri a struktúrát az igazgató al, a színvonalat a nézettséggel, a jó színháza a betartott költségvetéssel. Szerintem a fe fenntartónak esztétikai felelőssége is van. A idám Színpad vidámságáért, a báb-színház. „gyerekségeért”, a művészszínházak szellemiségéért. Es a fenntartó nem kérdezheti eg az igazgatóktól, hogy milyen

struktúraváltás legyen, mert egy ilyen súlyos érdekmegosztottságban lévő szakmai világot nem lehet a saját megreformálására fölkérni. Ilyen örültség a világon nincs.

- *De ki mondta, hogy struktúraváltás lesz? Schiffer János ül a székében, leveleket ír, kérdezi mindenkinek a véleményét, és valósággal könyörög, hogy „mondja már azt nekem valaki, hogy nem kell csinálni semmit, és akkor nekem úgy is jó”. Tehát hogyan lehet mégis bevonni a szakmát?*

K. Cs.: Úgy, hogy meg kell kérdezni a teljes szakma véleményét, s utána - a közönség igényeihez is igazítva - felelősen dönteni. De ezt a felelősséget nem lehet senkire áttolni, senkivel megosztani. Ez az önkormányzat, a kulturális bizottság, a főpolgármester felelősége.

- *Oké kérdezik a szakma véleményét, és azt mondják, hogy a szakma nem mond véleményt.*

K. Cs.: Mert rosszul kérdezik. Az nem kérdés, hogy „mondjátok meg, mi legyen”. Ez annyi, mint a „szervusz, hogy vagy?”. Ki felel erre? Nekem egyre erősebb meggyőződésem, hogy ha valami ennyire nincs előkészítve, akkor az a felnőtt fővárosi döntés, hogy halasszuk el egy körrel. Készüljünk fel rá alaposan, és majd négy év múlva, amikor tudjuk, hogy mit akarunk, majd akkor.

- *Ez azt jelenti-e, hogy minden igazgató a helyén maradna?*

K. Cs.: Itt az a baj, hogy a struktúraváltást az igazgatóváltással tévesztjük össze.

- *Nem tévesztjük össze, csak a két dolog természetesen összefügg. Tegyük fel, hogy azt a sok milliót, amelybe ez kerülne, most nem költik rá a struktúraváltásra. Eszerint a pályázatot akár el is lehetne hagyni, és mindenki maradna a helyén?*

K. Cs.: Ha néhány teátrum élén igazgatóváltás történik, az nem struktúraváltás.

- *De arra így is van lehetőség, hogy ugyanazt vagy hasonlót jobban csináljanak. Azt az igényt meg lehet-e fogalmazni, hogy egy színházban valamit csináljanak jobban, és ahhoz másik ember kell?*

M. I.: Nem lehet, mert mi az, hogy jobban?

- *A fenntartónak lehetnek elvárásai. K.*

Cs.: De jelenleg a szakmát a struktúraváltás lebegtetése hiszterizálja.

- *Szerintem meg nem. Ha tényleg hiszterizált néhány színikazgató, akkor attól az, hogy helyette esetleg más lesz a színikazgató. Nem az érdekli, hogy leválasztják-e a kamaráját vagy sem, hanem az, hogy más ül-e a helyére, vagy ő marad. Ez ilyen egyszerű.*

M. I.: Lássunk tisztán. Azért vetődött fel ez a kérdés - azt hiszem, novemberben jelent meg ez a cikk -, mert elkezdtek előkészíteni a jövő évadot. Es úgy gondolom, hogy ha az Új Színház valamilyen módon „le van zsírozva”, akkor hülyék leszünk előkészíteni bármit. Miért készítek elő egy évadot, ha tudom, hogy úgysem valósulhat meg?

- *Ilyenkor szerintem az igazgató vagy maga is „lezsírozza” az illetékesekkel, ez az egyik lehetőség, vagy jobban „lezsírozza”, mint aki már „lezsírozta”: „fölszíroz”.*

M. I.: Visszatérve az Új Színházra: muszáj volt ezeket a beszélgetéseket lefolytatnom, hogy tudjuk, hogyan alakítsuk a jövőt.

- *Ez azt jelenti, hogy megkerestél a Fő-*

városi Önkormányzatban bizonyos embereket, kérdeztél tőlük valamit, és ők válaszoltak?

M. I.: Pontosan. Leültünk beszélni, és azt mondtam, hogy nézzük végig a lehetőségeket. En nem akarok mindenáron igazgató lenni, ezt annak idején is megmondtam. Ha jól megy a színház, akkor meggondolom, hogy pályázok-e, és ha át kell adnom a színházat, akkor tisztességesen szeretném. De muszáj lenne elvinnem mindazt, ami miattam van itt. A marketingre és a szponzorokra gondolok. Es mi van akkor, ha sikeres a színház, és nem pályázom? Ha megkérdezik, miért nem, vagy hallgatók, mint a kuka, vagy elmondom, hogy úgy látom: nem érdemes pályázni.

- *Mert?*

M. I.: Mert ha előre el vannak döntve a dolgok, akkor minek pályázjak?

- *Mert szerinted előre el vannak döntve dolgok?*

M. I.: Nem. De ez is benne van, meg az is, hogy szünjön meg az Új Színház, szünjön meg a Radnóti vagy a Katona, szünjön meg a művészsínház. Minden benne van.

K. Cs.: Csak a nyilvános szakmai, tartalmi beszélgetések nincsenek benne, hanem fülbesugdosásról és lobbizásról van szó.

- *Most vannak mindenféle törekvések ezekre a beszélgetésekre. Más kérdés, hogy milyen eredménnyel. Ezekre a beszélgetésekre viszont nem került sor akkor, amikor itt az előző igazgatóváltás történt, tehát amikor Székely nem kapta meg ismét az Új Színházat.*

M. I.: Készíttem egy háromoldalas vázlatos tanulmányt, amely az általános színházi struktúra átalakítására vonatkozik. Ez egy szempontrendszer, amit megmutattam pár embernek, akik azt mondták, hogy ilyet így összefoglalva még nem is láttak. Ezeket már ki kellett volna pontosan dolgozni, de ez nem az én feladatam, ez a főváros feladata, a szakma feladata.

- *A szemrehányásnak legalább a fele a szakmát illeti, hiszen ilyen beszélgetések, fölkérések történtek, kuratóriumok, tanácsadó testületek alakultak már három-négy éve, még annak idején Berényi Gábor vezetésével, de nem lett belőlük semmi. Tehát próbálkozások akadtak, de természetesen sem a szakma nem állt a helyzet magaslatán, sem a főváros.*

K. Cs.: Nincs ilyen, hogy szakma, úgy használnjuk ezt a kifejezést, mintha létezne.

- *Tudjuk, hogy mit értünk rajta.*

K. Cs.: Nem, nem tudjuk, hogy mit értünk rajta, mert ha, mondjuk, a Nemzeti Színházról van szó, akkor például Bálint András és Márta István egy szakma, ha viszont az Új Színházról vagy a Radnóti Színházról, akkor két szakma.

- *Lehet, hogy valamiről nem ugyanazt gondolják. De hogy mi a szakma, azt értjük.*

K. Cs.: Nem értjük.

M. I.: A Budapesti Színikazgatók Egyesületébe, amelynek alakuló ülésére meghívták kaptunk, három ember nem lépett be: Csányi János, Megyeri László és én. Már ott, az alakuló ülésen kiderült, hogy nem tudunk egymással beszélni, illetve amiről tudnánk, arról nem fogunk, amiről pedig ők akarnának, arról én nem akarok; például nem akarok bele-menni a színészek fizetésének egyeztetésébe, mert ezt a színház magánügyének tartom.

- *Ezek szerint jobban fizeted a színészeit, mint más színház? Az Új Színház a jó vagy a rossz kategóriába tartozik?*

M. I.: Közép.

- *Ti most januárig terveztek, vagy a következő évad végéig?*

M. I.: A teljes évadra. Erről a dologról egyszerűen nem veszünk tudomást. A beszélgetések során bennem tisztázódott, hogy úgy kell dolgozni, mintha normális helyzet lenne. Csaba ezt máshogy éli át, mert valamilyen módon frusztráltabb ebben a dologban.

- *István, te azon színikazgatók közé tartozol, akiknek esetleg több érzelme van a színház gazdasági működtetéséhez, mint másoknak. Hozzáteszem, hogy akinek kevesebb van, ettől még nem feltétlenül rosszabb igazgató, legfeljebb más vezetők is kellene mellé, hiszen bár a menedzselés fontos szempont, ez mégsem csavargár. Mennyire fontos ez a menedzselés, és a színikazgatásnak mekkora hányadát teszi ki a háttér biztosítása, tehát a marketing, a szponzorok, az ezzel való foglalkozás?*

M. I.: Egy igazgató kollégám egyszerűen kérdést tett föl egy év után: tudsz nyugodtan aludni vagy nem? Tudok nyugodtan aludni. Ez a másfél év arról szólt, hogy meg kellett teremteni a színház anyagi bázisát, és ez körülbelül az energiáim hetven százalékát vitte el. Most már kevesebbet, mert egy bejáratott automatizmus működik.

- *Van marketinges csapatod? Hány ember?*

M. I.: Van. Ennek a struktúráját is ki kellett találni. Látván, hogy a közönségszervezés az egyik legnagyobb úr, és a közönségszervező tönkre tud tenni előadást, drasztikus változtatást csináltunk. Csapatra volt szükségem, Jakobi Lászlót találtam meg, aki a Jakobi Koncert Kft.-nek, a Forrás Kamarazenei Műhelynek a vezetője, és a Zeneakadémiával, a zene területén végzett marketingmunkájával már bizonyított. Közben bejött a komputeres jegykezelő rendszer, a kettőt összefűztem, és tavaly, évad közben, decemberben megváltoztattam az egészet, méghozzá drasztikusan, például megszüntettem a közönségszervezést, és az egészet átadtam ennek a kft.-nek. Szigorú szerződést kötöttünk, sarokpontokat állítottunk fel: kilencven százalék fizető néző - forintban is megállapítva. Jakobi a saját csapatával dolgozik - amely a színház része -, annyi emberrel, amennyire szüksége van, és úgy fizeti őket, ahogy akarja.

- *Ezt akár tíz színháznak is csinálhatná, hiszen ez egy „know-how”, nem?*

M. I.: Pontosan. Járt már itt hat vagy hét színikazgató, tanulmányozta órákon keresztül ezt a rendszert. En mindenkinek a rendelkezésére állok, elmondom a buktatókat, és elmondom azt is, miből profitál jelenleg a színház. Bárkinek szívesen segíték. Persze ehhez az egészhez több lábon kell állni, evidens, hogy van egy ember, Naszály György, aki például csak a sajtóval foglalkozik, naponta megkeresi az újságokat, információkat ad.

- *Ennek a hatékonyságát tudod mérni?*

M. I.: Ez összeadódik a tévéreklámmal, a publicitással és egyebekkel, de hogy kell a sajtós ember, ez a kérdőívekből is kiderült. Ha globálisan nézem, jól működik a színház pr- és marketing-részlege, de nagyon nagy volt a kockázat a bevezetésében, mert kitet-

A portrékat Koncz Zsuzsa készítette

tern a közönségszervezőket, akik elvitték magukkal a külső közönségszervezői listákat.

- Csaba, mint művészeti vezető elégedett vagy-e, jó-e ez így?

K. Cs.: Igen. A győri Padlásszínház óta ódzkodom a vezetői beosztástól, mert nyomaszt, hogy felelősnek kell lenni emberekért, gondolkodni kell sok olyasmin, ami nem az én dolgom, hanem másé, például azon, hogy mennyi egy vendégrendező díszletköltsége, vagy hogy hogyan alakítsuk a jutalmazási és fegyelmi rendszert, vagy hogy le kell szórni homokkal a jeges parkolót. Most mégis örömmel vállaltam ezt a felelősséget, mert szerintem az Új Színház abban a kegyelmi állapotban van, hogy lehet egy jó társulata. Ezt ne úgy értsd, hogy van egy társulati névsor, és akik azon rajta vannak, az a társulat, hanem hogy ez egy csapat, amely együtt tehetségesebb, mint mindenki külön-külön. Ha ezt elszúrjuk, akkor nagy lehetőséget szűrtünk el. Ugyanis a csapatok általában nehezen jönnek létre. nem attól

függ, hogy jó embereket összehozunk egy helyre. Ezért a következő évad kialakítása és megvalósítása kardinális kérdés, és úgy érzem - nyilván mindenki úgy érzi -, hogy ha ehhez a munkához nem szavaznak meg nekünk újabb három-négy évet, akkor nagy esélyt szalasztott el a főváros, vagy akire ez tartozik. En most nagyon-nagyon bizakodó vagyok, és látom a tekinteteken, amikor a színészek találkoznak egymással, hogy a többség alig várja már, hogy a másikkal dolgozhasson.

- Hát akkor nem kívánom, hogy veletek is az történjen, ami Székely Gábor színházával történt, mert neki nem szavazták meg ezt az újabb három évet. Sose tudjuk meg, hogy itt milyen színház lett volna, ha végigcsinálhatja, amit akart. Nagy baj.

K. Cs.: Igen, ez így van. Mindenki tudja, hogy körülbelül három-négy év, amíg összeérik egy társulat, és onnantól kezdve lehet elkezdni dolgozni. Számunkra talán most jött el a pillanat.

M. I.: z egyik szemem sír, a másik ne-vet. Egyrészt, mert az, amit vállaltam, szerintem nagyon jó úton halad. Es sokat nyertem azzal, hoLy színházat vezethetek, rengeteget jelent az életemben, hogy sikerült egy újabb közösség; t létrehozni. Viszont vesztettem is, hiszen ze eszerzéssel egyáltalán nem tudok foglalkoz i. Es ugyanilyen nehéz, hogy elég későn kezdtem el rendezni annak idején - éppen ebben a színházban; azóta is hálás vagyok Meczner Jánosnak -, és bár szeretnék, most mé^sem rendezhetek

Ismerek olyan színházgagatót, aki az egész repertoárt maga rendezte.

M. I.: Nem tehetem meg, mert kiszűrnék a saját t: sulatommal. Es, ha komolyan veszem a színházgagatást, nem is lenne rá elég idő és energiám, mert még mindig nem érkeztünk el oda, hogy két hónapot a színpadon töltssek. Es lehet, hogy a művészeti vezető nem is